

ОРІЄНТОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

5–9 КЛАСИ

*Українська мова та
українська література*

МОВЛЕННЄВА
КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ЧИТАЦЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ

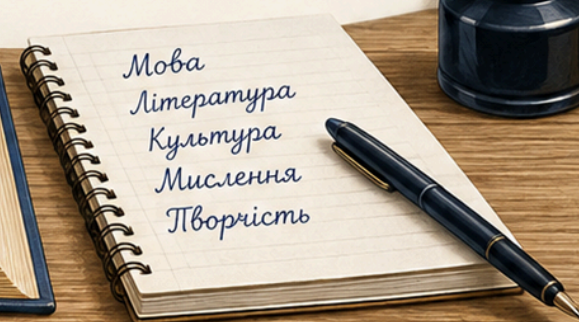
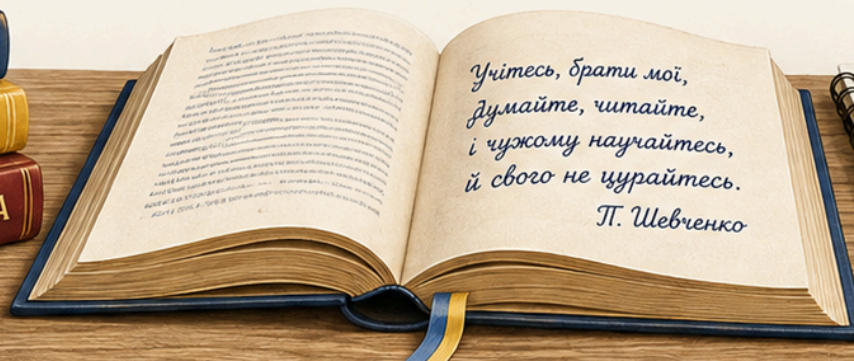
МОВЛЕННЄВА
ДІЯЛЬНІСТЬ

КОМУНІКАЦІЯ
ТА ВЗАЄМОДІЯ

САМОРОЗВИТОК
І САМООЦІНЮВАННЯ

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

5–9 класи

Критерії розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти, наказу МОН України від 04.05.2026 № 722, наказу МОН України від 14.08.2026 № 1427 та інструктивно-методичних рекомендацій щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у 2026/2027 навчальному році.

Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням п'яти інтегрованих показників, визначених загальними критеріями:

1. когнітивні процеси;
2. навчальна діяльність;
3. рівень самостійності;
4. рівень комунікації та взаємодії;
5. частота вияву умінь.

Ці показники не є п'ятьма окремими оцінками. Вони є характеристиками, за якими визначається рівень досягнення результату.

Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву умінь
1	Розпізнає окремі мовні одиниці, явища, правила лише за безпосередньої допомоги вчителя. Виявляє фрагментарні уявлення про мовний матеріал, окремі орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні ознаки.	Виконує окремі елементарні дії з мовним матеріалом лише за зразком або прямою вказівкою. Записує слова, словосполучення, прості речення, намагається застосовувати окремі мовні правила.	Потребує постійної допомоги, покрокового супроводу та підказок. Самостійно розпочати й завершити мовне завдання не може, не виявляє та не виправляє власних помилок без допомоги.	Вступає в мовленнєву взаємодію лише після спонукання. Відповідає окремими словами або дуже короткими висловленнями; потребує допомоги у формулюванні репліки чи відповіді, не завжди дотримується елементарних правил мовленнєвого етикету.	Уміння виявляє час від часу, переважно в знайомих ситуаціях і лише за допомогою. Дотримання мовних норм нестійке. Орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні помилки є систематичними.
2	Розрізняє окремі відомі мовні явища та одиниці,	Виконує прості мовні завдання за зразком,	Виконує окремі дії за детальною інструкцією,	Реагує на прості запитання, може висловити	Уміння виявляє зрідка, нестійко, переважно в

	частково відтворює найпростіші мовні відомості. Розпізнає деякі правильні мовні форми, окремі орфографічні й пунктуаційні правила за зразком.	допускаючи значну кількість помилок. Застосовує окремі правила правопису, буде найпростіші речення та короткі висловлення за опорою.	постійно потребує підтримки. Не може самостійно перевірити написане чи виправити орфографічні, пунктуаційні або мовні помилки.	елементарну думку за допомогою навідних запитань. Відтворює прості репліки, бере участь у короткому діалозі за зразком, частково дотримується правил мовленнєвого етикету.	типових ситуаціях. Правописні, мовні та мовленнєві норми дотримується непослідовно.
3	Відтворює окремі вивчені мовні відомості, розпізнає деякі мовні явища в простих прикладах. Визначає окремі частини мови, члени речення, мовні ознаки за алгоритмом; частково розуміє значення орфографічних, пунктуаційних, орфоепічних і стилістичних норм.	Виконує нескладні завдання за алгоритмом або зразком, частково застосовує вивчені правила. Списує, добирає мовні форми, будує прості висловлювання; за допомогою знаходить окремі орфографічні та пунктуаційні помилки.	Працює за запропонованим алгоритмом, але потребує допомоги для уточнення або виправлення дій. Може виправити помилку після вказівки на неї.	Відповідає на прості запитання, формулює короткі висловлення з опорою на запитання, план або зразок. Відтворює нескладні репліки, бере участь у діалозі за підтримки співрозмовника.	Виявляє окремі сформовані вміння ситуативно, переважно в знайомому навчальному матеріалі. Помилки в мовленні та правописі трапляються часто.
4	Розуміє окремі мовні поняття, визначає очевидні ознаки мовних явищ, встановлює найпростіші зв'язки між ними. Розпізнає основні випадки застосування вивчених орфографічних і пунктуаційних правил, помічає окремі недоліки у власному мовленні.	Виконує типові завдання, застосовуючи окремі вивчені правила; може знаходити очевидні мовні, орфографічні та пунктуаційні помилки. Складає прості висловлювання за заданою темою та метою, використовує окремі мовні засоби відповідно до ситуації.	Працює переважно за алгоритмом, частково контролює власні дії, потребує допомоги у складніших моментах. За підказкою може виправити частину помилок і вдосконалити висловлювання.	Формулює прості усні та писемні висловлення, відповідає по суті запитання, дотримується окремих мовленнєвих норм. Бере участь у нескладному діалозі, використовує елементарні формули мовленнєвого етикету.	Виявляє вміння епізодично, переважно під час виконання знайомих типових завдань. Правописні, орфоепічні та стилістичні норми дотримується непослідовно.
5	Розуміє основний зміст вивчених мовних понять, порівнює окремі мовні явища за заданими	Виконує типові мовні завдання, застосовує вивчені правила у знайомих ситуаціях,	Переважно працює самостійно за відомим алгоритмом, але потребує допомоги в разі зміни	Бере участь у короткій мовленнєвій взаємодії, формулює зрозумілі висловлення, може	Уміння виявляє періодично, достатньо впевнено в опрацьованих ситуаціях.

	ознаками, застосовує прості способи аналізу. Розуміє основні орфографічні та пунктуаційні правила, розрізняє доречні й недоречні мовні форми у знайомих ситуаціях.	виправляє частину допущених помилок. Створює нескладні усні та писемні висловлювання, добирає мовні засоби за зразком, використовує елементарні жанрові особливості.	умови завдання. Може самостійно знайти частину орфографічних і пунктуаційних помилок, проте не завжди правильно їх пояснює.	пояснити окремі мовні рішення. Будує прості діалоги, дотримується основних правил мовленнєвого етикету та норм взаємодії.	Дотримання мовних і правописних норм поступово стає стабільнішим, але помилки ще трапляються.
6	Розуміє та пояснює основні мовні поняття, встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки, застосовує знання під час виконання типових завдань. Пояснює основні орфографічні й пунктуаційні випадки, розрізняє нормативні та ненормативні мовні форми, визначає окремі стилістичні й орфоепічні особливості.	Самостійно виконує основну частину типових мовних завдань, застосовує правила, аналізує й виправляє типові помилки. Створює зв'язні висловлювання, складає діалоги з кількома репліками, добирає жанр відповідно до простої мети спілкування.	Працює самостійно в стандартних ситуаціях, здійснює елементарний самоконтроль, звертається по допомогу у разі потреби. Самостійно виправляє частину орфографічних, пунктуаційних та мовних помилок.	Послідовно висловлює думки, бере участь у діалозі, може коротко обґрунтувати власний мовний вибір та врахувати репліки співрозмовника. Дотримується основних соціокультурних норм і правил мовленнєвого етикету.	Уміння виявляє регулярно під час виконання типових завдань, але ще не завжди переносить їх у нові ситуації. Основні мовні, орфографічні, пунктуаційні та орфоепічні норми загалом дотримується.
7	Застосовує знання про мовні явища для пояснення, порівняння та аналізу; встановлює зв'язки між мовними одиницями й закономірностями. Аналізує мовні засоби, пояснює орфографічні та пунктуаційні рішення, розрізняє стилістично доречне й недоречне використання мовних одиниць.	Самостійно виконує типові та ускладнені завдання, добирає доцільний спосіб їх виконання, аналізує результати. Редагує власні висловлювання, знаходить і виправляє типові правописні помилки, створює висловлювання певного жанру відповідно до мети.	Діє переважно самостійно, контролює правильність виконання, за потреби самостійно коригує допущені помилки. Може самостійно перевірити орфографічне й пунктуаційне оформлення написаного.	Аргументовано висловлює думки в типових ситуаціях, підтримує діалог, ставить доречні запитання, пояснює мовні рішення. Будує змістовні репліки, бере участь у полілозі, дотримується норм мовленнєвого етикету та враховує ситуацію спілкування.	Уміння виявляє регулярно й достатньо стабільно, зокрема під час ускладнення завдання. Дотримання мовних, орфографічних, пунктуаційних, орфоепічних і стилістичних норм стає стійким.
8	Аналізує мовний матеріал, порівнює та класифікує мовні явища, пояснює	Виконує різноманітні мовні завдання, обирає ефективний спосіб дії,	Працює самостійно, планує послідовність дій, здійснює самоконтроль і	Будує логічні усні та писемні висловлення, підтримує взаємодію,	Уміння виявляє постійно в типових і більшості змінених навчальних

	закономірності, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях. Обґрунтовує вибір мовних засобів, визначає доцільність жанру відповідно до мети, аналізує орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні особливості мовлення.	знаходить і виправляє помилки, обґрунтовує результат. Створює зв'язні висловлювання різних жанрів, будує діалоги й полілоги, редагує мовлення відповідно до мети, адресата та ситуації.	коригує власну діяльність. Самостійно виявляє та виправляє більшість орфографічних і пунктуаційних помилок, удосконалює власне мовлення.	аргументує позицію, реагує на інші погляди з урахуванням ситуації спілкування. Доречно використовує репліки, формули мовленнєвого етикету, мовні й стилістичні засоби.	ситуацій. Стабільно дотримується основних мовних і правописних норм, окремі помилки не мають системного характеру.
9	Глибоко аналізує мовні явища, встановлює взаємозв'язки між ними, робить обґрунтовані висновки, переносить знання на нові приклади. Аналізує й оцінює мовні, орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні рішення, пояснює їхню доречність.	Самостійно розв'язує різноманітні мовні завдання, обирає спосіб дії відповідно до мети, здійснює перевірку та редагування результату. Створює різні типи й жанри висловлювань відповідно до комунікативної мети, редагує їх з урахуванням мовних норм.	Повністю самостійно організовує виконання завдання, контролює процес і результат, своєчасно виявляє та виправляє помилки. Самостійно здійснює комплексну перевірку орфографічного, пунктуаційного, орфоепічного та стилістичного оформлення мовлення.	Вільно й логічно висловлюється, аргументує думку, бере активну участь у діалозі чи полілозі, використовує мовні засоби відповідно до ситуації спілкування. Дотримується соціокультурних норм і правил мовленнєвого етикету, гнучко реагує на репліки співрозмовників.	Уміння виявляє систематично, стабільно застосовує їх у різних навчальних ситуаціях. Дотримання мовних, орфографічних, пунктуаційних, орфоепічних і стилістичних норм є стійким.
10	Аналізує, узагальнює та оцінює мовні явища, виявляє закономірності, застосовує знання в нових і нестандартних ситуаціях. Критично оцінює мовні засоби, орфографічне й пунктуаційне оформлення, стилістичну та орфоепічну доречність, обґрунтовує вибір жанру відповідно до мети, адресата й ситуації.	Самостійно розв'язує складні мовні завдання, обґрунтовує вибір способу дії, критично перевіряє та вдосконалює результат. Створює й редагує висловлювання різних жанрів, веде діалог і полілог, свідомо добирає мовні засоби для досягнення комунікативної мети.	Самостійно визначає мету, планує діяльність, добирає способи розв'язання, здійснює рефлексію та коригує власні дії. Самостійно виявляє причини мовних, орфографічних і пунктуаційних помилок та обирає способи їх усунення.	Переконливо аргументує думки, гнучко взаємодіє зі співрозмовниками, добирає мовні засоби відповідно до мети, адресата й ситуації спілкування. Доречно використовує різні жанри мовлення, дотримується соціокультурних норм, мовленнєвого етикету та стилістичної доречності.	Уміння виявляє систематично, переносить їх у нові навчальні та наближені до життєвих ситуації. Мовні й мовленнєві норми дотримується стабільно, помилки поодинокі та переважно самостійно виправляються.

11	Самостійно досліджує мовний матеріал, аналізує, синтезує, оцінює мовні явища, формулює обґрунтовані висновки, встановлює нові зв'язки. Критично оцінює мовні, орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні явища, аргументує власні мовні рішення.	Успішно виконує складні та нестандартні завдання, самостійно визначає стратегію роботи, критично оцінює й удосконалює результат. Створює цілісні висловлювання різних жанрів, самостійно моделює діалоги й полілоги, редагує мовлення відповідно до комунікативної мети.	Повністю самостійно організовує діяльність, прогнозує результат, контролює процес, виявляє та усуває труднощі без зовнішньої допомоги. Здійснює свідомий самоконтроль мовлення та правопису, самостійно визначає напрями його вдосконалення.	Веде змістовну, аргументовану взаємодію, переконливо обстоює позицію, враховує позиції інших, гнучко змінює спосіб висловлення відповідно до комунікативної ситуації. Доречно використовує різні жанри мовлення, дотримується соціокультурних норм і правил мовленнєвого етикету.	Уміння виявляє стабільно й системно, переносить їх на різні види мовної та мовленнєвої діяльності. Дотримання мовних, правописних, орфоепічних і стилістичних норм має стійкий характер.
12	Самостійно й творчо досліджує мовні явища, синтезує та оцінює інформацію, виявляє закономірності, формулює оригінальні обґрунтовані висновки, створює власні способи розв'язання мовних проблем. Творчо застосовує мовні, орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні знання, критично оцінює мовлення й обґрунтовує власні мовні рішення.	Виконує складні, нестандартні й творчі мовні завдання, самостійно визначає стратегію, критично оцінює, редагує та вдосконалює власний результат. Створює оригінальні висловлювання різних жанрів відповідно до мети, адресата й ситуації; творчо моделює діалоги, полілоги та інші форми мовленнєвої взаємодії.	Повністю самостійно планує, організовує, контролює й оцінює власну діяльність, самостійно визначає способи подолання труднощів і вдосконалення результату. Здійснює повний самоконтроль мовлення, самостійно знаходить, пояснює та виправляє мовні, орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні й стилістичні недоліки.	Майстерно використовує мовні засоби відповідно до мети, адресата й ситуації; аргументовано, гнучко й творчо взаємодіє, переконує, ставить проблемні запитання та конструктивно реагує на позиції інших. Вільно використовує різні жанри мовлення, дотримується й творчо враховує соціокультурні норми та правила мовленнєвого етикету.	Уміння виявляє системно, стабільно й упевнено в різноманітних, нових і нестандартних ситуаціях, самостійно переносить їх у новий контекст. Мовні, орфографічні, пунктуаційні, орфоепічні та стилістичні норми дотримується свідомо й стабільно.